

"Dags för sanningen"

Pertti Kavén reflekterar över krigsbarnens erfarenheter

Krigsbarn och deras upplevelser är ett ämne som forskaren **Pertti Kavén** från Hangö har bearbetat redan en längre tid. Han var själv ett av de 70 000 finländska barn som transporterades från det krigshärjade Finland till Sverige och Danmark.

Det låg något i dessa barntransporter till de övriga nordiska länderna som besvärade honom så mycket att han beslöt uttrycka sina känslor och meningar i en bok.

DEN FÖRSTA versionen av 70 000 små öden kom ut på finska år 1985. Nio år senare publicerades boken på svenska (Sahlgrens förlag). Den har nu fått en ny, reviderad upplaga. Kavén betonar att det här motiveras av att det framkommit mycket nytt i krigsbarnsfrågan. Han planerar ge ut en ny upplaga även på finska.

Det var under 1990-talet som krigsbarnsfrågan blev aktuell och diskuteras öppet. På 1990-talet uppkom även krigsbarnsföreningar runtom i vårt land. Det riksomfattande centralförbundet för föreningarna grundades för några år sedan.

På internationell nivå kan man redan nu diskutera om barntransporterna inom en nordisk organisation. Man har även en internationell plattform där England är med. England har sitt eget förflutna i denna tragedi genom att cirka tre miljoner barn där förflyttades till landsbygden från städerna som bombarderades.

Barntransporterna under kriget var ett misstag som inte får upprepas. Det är Pertti Kavén från Hangö övertygad om. Han var själv ett av de 70 000 finländska krigsbarnen.

- **KRIGSBARNENS** sak avancerar nu under lyckliga stjärnor. Det verkar vara ett faktum att denna fråga godkänns som en del av vår närhistoria. Den har fått mycket publicitet bla. genom filmer i Skol-tv. Krigsbarnen själva har redan publicerat över hundra verk.

- Det kan hända att barndomserfarenheterna nu dyker upp till ytan hos dem som har arbetslivet bakom sig, säger Kavén.

Västra Nyland 12. 4. 2003.

I den nya versionen av sin bok har Kavén lyft fram sådana saker som han förhöll sig försiktigare till i den första.

- **DET ÄR PÅ** tiden att säga sanningen. Krigets förluster var också i övrigt stora och jag var därför försiktigare. Vi hade en stor mängd stupade, föräldralösa, och dessutom krigsersättningar att betala. Barntransporterna ökade Finlands förluster. Befolkningsförlusten var utan deras andel 2,2 procent och med dem inräknade 2,5 procent.

- En del av riksdagsledamöterna insåg redan under krigstiden att en tidinställd bomb låg gömd i barntransporterna. En saklig diskussion censurerades dock. Då separationen från föräldrarna blir för lång förstörs något mellan föräldrarna och barnen. Det var ju inte meningen, barnen skulle ju komma tillbaka sunda och välmående.

PERTTI KAVÉN vill inte förneka att de flesta krigsbarn hade det bra i grannländerna. Ur barnets synvinkel sett var situationen i skick och ordning. Men ur statsmaktens synvinkel var läget inte lika gott.

- Meningen var ju att stöda barnens välmående under denna svåra period och sedan få barnen tillbaka hem. Man tänkte helt uppriktigt på barnens bästa.

Kavén konstaterar att finländarna i sin hjälp till barnen agerade så gott som helt på svenskarnas villkor. För Finland var deras uppoffringar utan

tvivel av stor betydelse. Man hade planer på att genom fadderverksamhet rikta hjälpen till Finland, men det fick inte lika stort stöd som det direkta mottagandet av barn i familjer.

I GREKLAND hade man likadana planer på barntransporter år 1942, men befolkningen reagerade negativt. Det ockuperade landet fick hjälp genom Röda Korset. Kavén frågar sig om denna modell inte hade varit möjlig även i Finland.

Gjort är gjort. Kavén anser att barntransporterna var ett misstag, men att det bör finnas gränser även för misstag.

- Man borde bara kunna dra de rätta slutsatserna av erfarenheten. Det finns redan en hel del forskning på området, men ännu saknas en undersökning om hur tiden som krigsbarn inverkar på livet efteråt, vad som var till nytta, vad som kändes dåligt. Och denna undersökning borde krigsbarnen själv utföra.

Undersökningarna skapar grund för att man i framtiden på bästa sätt kan ta hand om barn under krigsförhållanden. Och då bör man lägga stor vikt vid att relationerna till de närmast anhöriga kan fortgå på ett tryggt sätt.

LEILA LEHTIRANTA